

L holocaust en una mostra única

crònica

El Yad Vashem és un museu únic al món. És també una de les visites obligades en l'àmplia oferta de Jerusalem. Diguem que és un museu únic, tota vegada que no guarda peces d'art extraordinàries, ni col·leccions valuoses en el sentit més tradicional. Malgrat tot, el seu contingut és prou difícil de quantificar amb diners. Aquest museu recorda per sempre els màrtirs i els herois de l'holocaust. Sis milions de persones van morir a Europa, entre 1933 i 1945, pel sol fet de ser de raça o religió jueva. I el Yad Vashem guarda un seguit de testimonis d'aquella realitat. I una petita mostra d'aquest museu l'hem tinguda a Girona, en l'exposició «Un dia al Ghetto

Una de les escruixidores fotografies fetes a Varsòvia pel soldat alemany Heinz Jöst.

de Varsòvia. Un passeig d'aniversari a l'infern. 19 de setembre de 1941» que, com el museu esmentat, és un esdeveniment diferent del que, habitualment, entenem com a exposició, com la majoria de les que podem veure a la Fontana d'Or gironina, on s'ha presentat per primera vegada en el nostre país aquesta mostra.

Un soldat alemany es passeja...

Tot va començar l'any 1941, el 19 de setembre, per al soldat Heinz Jöst, destinat en un camp proper a la capital polonesa. Feia dos anys que les tropes alemanyes havien ocupat aquell país i també havien endegat la «solució final» (encara que aquestes termes no serien emprats fins uns mesos després) per a la nombrosa població jueva. En primer lloc havien concentrat els jueus en els ghettos, barris

encerclats de murs i sota el control de les SS. Una vegada en aquells espais on es vivia en condicions inhumanes, mancats d'espai, de queviures, de mitjans mèdics i sanitaris, el procés d'extermini va ser molt fàcil.

Aquell jove soldat alemany, empès per una certa tafaneria, creuà aquell mur i s'endinsà en la realitat del ghetto de Varsòvia i començà a fer fotografies, que no ensenyaria a ningú, no sols en el decurs dels anys de la guerra. Tampoc després ho farà. No seria fins al començament de la dècada dels anys 80 que les lliurà als editors de la revista *Stern* i poc temps després moriria. I els editors de la publicació alemanya les depositen definitivament en el museu de Yad Vashem.

La mostra recordava que les tombes del cementiri jueu de Varsòvia van ser utilitzades com a llambordes pels nazis.

Sembla que el jove soldat va quedar frapat per la realitat del ghetto, com ho demostra el fet que va guardar aquells testimonis gràfics tants anys. Certament no era la «veritat oficial». Fins i tot aquella «excursió» podia ser considerada il·legal pels seus superiors, si és que realment era un soldat l'autor de les fotografies, extrem

JOAN DEL POZO

Els dibuixos dels infants del ghetto, envoltats d'un ambient de camp de concentració.

que no queda del tot clar. Tal volta tenia un grau superior. Però és un detall que no canvia gens el valor documental d'aquestes fotografies que, per primera vegada s'han presentat a l'Estat espanyol, per iniciativa de Caixa de Girona i l'Institut d'Iniciatives.

Un muntatge excepcional

Una vegada l'entitat gironina va decidir portar aquesta mostra a casa nostra per recordar-nos aquella realitat europea, en el marc del cinquantenari del final de la Segona Guerra Mundial i l'alliberament dels camps de concentració, calia mostrar-la als gironins amb la màxima realitat.

El Museu Yad Vashem va enviar el material gràfic: la col·lecció de fotografies i també una de dibuixos d'infants que van patir en diferents ghettos europeus. Calia, per tant, pensar el conjunt de la mostra.

Es va encarregar la feina al conegut publicitari gironí, Anton Rigau, que va fer un estudi molt complet de la realitat del ghettos i de l'abast documental i didàctic que calia donar a l'exposició. El resultat ha estat esplèndid amb una utilització

sorprenent del conjunt de la Fontana i centenars de visitants setmana rera setmana. Un detall: l'exposició es presentarà als premis FAD d'arquitectura i disseny, en l'apartat d'obres afímeres, donat el seu valor documental i testimonial.

Un objectiu pedagògic

L'exposició, que ha merescut elogis i informacions per part dels grans mitjans de comunicació del nostre país, es va pensar, igualment, amb una intenció d'ensenyament i record vers les noves generacions de gironins i gironines, no sempre ben informades d'aquesta capítol negre de la nostra Europa més recent.

A més d'establir uns horaris convinguts per aquestes visites dels alumnes dels centres de les nostres comarques, es va treballar amb un material didàctic pensat pels nivells de 8è de Bàsica i els de BUP i COU.

El Centre Cultural de la Fontana d'Or s'ha vist transformat, no sols físicament, pel singular muntatge d'aquesta exposició. El sentit testimonial i de record permanent de l'holocaust ha fet que Girona, amb tantes vinculacions amb el poble jueu, no s'oblidés dels terribles esdeveniments dels anys 30 i 40 d'aquest segle. A més amb la singularitat del muntatge s'han demostrat les possibilitats de certes mostres molt més enllà de la tradicional exhibició d'unes peces més o menys importants. En certa manera s'ha fet història.

J. VÍCTOR GAY